

Julian 'Apostata'

Autor tekstu: **Mariusz Agnosiewicz**

(331[361]-363)

„Mieli też i to w sobie, iż łatwo używali fałszywych pochwał wszystkim cesarzom przychylnym chrześcijaństwu, w czambuł zasię potępiali wszystkie uczynki tych, którzy nam byli sprzeczni, jak łatwo to poznać w przykładzie cesarza Juliana zwanego Apostatą. (...) Był nam zaciętym, to prawda, wszelako nie okrutnym nieprzyjacielem”

Michel de Montaigne

„Był on nieprzyjacielem chrześcijaństwa, ale bez rozlewu krwi.”
Eutropius, historyk rzymski z IV w.

Odmiennego zdania niż Konstancyusz na temat uroków nowej sekty był Julian. Krótki okres jego panowania to czas reakcji pogańskiej. W Aleksandrii oskarżono przed cesarzem dowódcę garnizonu Artemiusza, który za czasów Konstancjusza brutalnie wspomagał tępienie pogańskiego kultu przez ariańskiego biskupa. Postawienie go pod sąd stało się hasłem do wybuchu zaburzeń antychrześcijańskich. Rozwścieczony tłum zamordował znenawidzonego biskupa. Na ulicach toczyły się walki między chrześcijanami i poganami, spłonęło wiele kościołów. W Aretuzie lud zamordował miejscowego biskupa Marka, który burzył wcześniej pogańskie świątynie. Cesarz wydał edykt, który odbierał prawo nauczania wszystkim retorom i gramatykom chrześcijańskim.

Znawca kultury starożytnej, Montaigne, tak pisał o Julianie: *„ Był to, w istocie, bardzo wielki i rzadki człowiek; człowiek, który duszę napoił bardzo żywo zasadami filozofii i wedle nich zwykł był miarkować wszystkie uczynki. Rzec można, iż nie ma ani jednego rodzaju cnoty, której by nie zostawił bardzo świetnych przykładów. Co do czystości (której przez całe życie daje jawne świadectwo), czytamy o nim podobny rys co o Aleksandrze i Scypionie, iż, pojmawszy wiele bardzo pięknych dziewczyn, nie chciał nawet oglądać żadnej, mimo iż będąc w kwiecie swego wieku; zginął bowiem z ręki Partów licząc zaledwie trzydzieści jeden lat. Co się tyczy sprawiedliwości: zadawał sobie trud, aby osobiście przesłuchiwać strony; i mimo iż przez ciekawość wywiadywał się u tych, którzy szukali u niego posłuchania, do jakiej wiary należą, nieprzyjaźń wszelako, jaką miał dla niej, nie ważyła w osądzie jego bynajmniej na szali. Wydał sam z siebie wiele dobrych praw i zniósł większą część subsydiów i podatków, jakie ściągali jego poprzednicy”* (Montaigne, Próby, T.2, s.334-335)

*„Na skargi chrześcijan cesarz odpowiadał szyderstwem, powołując się na naukę Chrystusa [którą już najwyraźniej zapomniano — przyp.], która nakazuje cierpliwie znosić prześladowania. Podobnie traktował arian w Edessie, którzy źle obchodzili się z miejscowymi gnostykami — zwolennikami nauki Walentyna. Cesarz nakazał oddać im pieniądze kościelne żołnierzom, zaś nieruchomości włączył do swego prywatnego majątku, podając w uzasadnieniu, że ubogim łatwiej dostać się do nieba (usunął też chrześcijan z armii, gdyż, jak mówił, ich własna religia zakazywała im przelewania krwi) (...) Jakie skutki odniosła polityka religijna Juliana? Źródła chrześcijańskie stwierdzają, że powróciła wtedy do pogaństwa moc ludzi, zwłaszcza żołnierzy. Wśród odstępców znaleźli się nawet biskupi i kapłani. ... Biskup Ilionu, Pegazjusz, który zresztą nigdy nie ukrywał swych sympatii pogańskich [został biskupem chrześcijańskim aby chronić niszczone przez chrześcijan świątynie pogańskie — przyp.], zerwał teraz ostentacyjnie z chrześcijaństwem i został kapłanem pogańskim. Z drugiej jednak strony niektórzy odstępcy, deklarując się jako poganie, wyznawali po kryjomu nową wiarę. Jak zwykle wielu karierowiczów i oportunistów starało się wykorzystać dogodną koniunkturę. Według zgodnego świadectwa Juliana i Libaniosa mężczyźni bez skrupułów wracali do pogaństwa, natomiast kobiety trwały przy chrześcijaństwie (...) Julian zginął w tajemniczych okolicznościach w czasie bitwy z Persami. O skrytobójcze zamordowanie poganie oskarżali chrześcijan, którzy nie bronili się zbyt przed tym zarzutem. (...) W mowie pogrzebowej na cześć Juliana pogański mówca Libanios wołał: *ŹO, szczęście powszechne! Zaczęłeś się i skończyłeś jednocześnie! Tak się z nami zdarzyło, jak gdyby kto człowiekowi spragnionemu, podnoszącemu do ust czarę zimnej i przezroczystej wody, wyrwał ją po pierwszym łyku i**

odszedł”

Ostatnimi ponoć słowami rozgoryczonego cesarza rzymskiego miały być: **Galilae, vicisti** (Galilejczyku zwyciężyłeś). Cesarz ów dostał od chrześcijan ksywkę Apostata (odstępca). Chrześcijanie po dziś dzień obsypują Juliana wieloma oszczerstwami, warto więc powiedzieć jaki był naprawdę. Julian postulował dopuszczanie do kapłaństwa nie tylko ludzi bogatych, ale i tych z biedoty, którzy spełniają określone warunki osobowe (chrześcijaństwo wówczas już się od tego odżegnało). Władca zorganizował na wielką skalę opiekę socjalną nad biednymi, z jego inicjatywy budowano schroniska dla pielgrzymów oraz szpitale, zalecał ponadto troskę o więźniów i nieprzyjaciół, „gdyż - jak mówił — *dajemy człowiekowi jako takiemu, a nie osobie*”

. Nawet zaciekli wrogowie Juliana — chrześcijanie (np. Ambroży, Grzegorz z Nazjanzu) — przyznawali, że Julian zaskarbił sobie wielką wdzięczność ludu. Grzegorz przyznawał, że w uszach mu dźwięczało od pochwał osoby cesarza.

Mariusz Agnosiewicz

Założyciel, redaktor naczelny i publicysta Racjonalisty, założyciel i prezes Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Kontakt online ([GG](#), [Skype](#))

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 10-06-2002 Ostatnia zmiana: 27-02-2004)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,443) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,443>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl